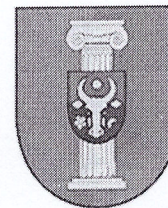

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО
НЕПОДКУПНОСТИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

INSPECTORATUL DE INTEGRITATE

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

ACT DE CONSTATARE
nr. 80/15

mun. Chișinău

26 mai 2020

Inspector de integritate al Inspectoratului de integritate al Autorității Naționale de Integritate, Olga VIZITIU, examinând materialele dosarului de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Dicusar Vera, director al IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, IDNP: [REDACTED], născută la [REDACTED], cu domiciliul indicat în [REDACTED] (în continuare - persoana supusă controlului), în temeiul art. 19 și art. 35 din Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, a întocmit prezentul act de constatare, prin care,

CONSTATĂ:

La originea cauzei se află examinarea sesizării nr. R-307/19 care la data 18.09.2019, a fost înregistrată în cadrul Autorității Naționale de Integritate (în continuare Autoritatea) și repartizată aleatoriu spre verificare prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor, în ordinea alin. (1), art. 30 din Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare Legea nr. 132/2016).

Potrivit sesizării, autorul invocă pretenții față de conflicte de interese admise de către directorul IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău în activitatea sa, prezentând probe din care ar rezulta că, în perioada de deținerei funcției respective, persoana supusă controlului ar fi semnat în perioada anilor 2014-2018 acte în privința persoanelor apropiate (fiica și nepoata sa) care activează în cadrul aceleiași instituții.

În susținerea celor invocate petiționarul a prezentat suplimentar copiile proceselor-verbale ale ședințelor Comisiei pentru stabilirea vechimii în muncă din cadrul IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, prin care au fost stabilite și acordate sporuri pentru vechimea în muncă fiicei și nepoatei persoanei supuse controlului.

Examinând admisibilitatea sesizării, inspectorul de integritate stabilește că a fost sesizat în corespundere cu prevederile art. 76 din Codul administrativ, sesizarea ține de competența Inspectorului de integritate din cadrul Autorității, iar aspectele abordate de către autorul sesizării, nu au constituit anterior obiect al controlului în sensul Legii nr. 132/2016.

Conform art. 31 și art. 37 din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acesteia, în termen de 15 zile de la data repartizării sesizării, în cadrul căreia acesta verifică respectarea condițiilor de formă și conținut ale sesizărilor și existența bănuielii rezonabile privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese. Verificarea prealabilă include validarea datelor din declarațiile de avere și interese personale prin intermediul sistemului informațional e-Integritate a subiectului controlului.

Potrivit datelor generate de sistemul informațional e-Integritate, se confirmă faptul că persoana supusă controlului deține funcția de Director în cadrul Direcției Generale Educație, Tineret și Sport sect. Ciocana în baza Ordinului nr. 527-p din 12.05.2016, motiv pentru care a depus declarațiile de avere și interese personale.

Inspectorul de integritate reține că, respectarea regimului juridic al conflictelor de interese se

aplică categoriilor de subiecți ai declarării, specificați la *art. 3 al Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17.06.2016 (în continuare - Legea nr. 133/2016)*. Conform *lit. e), alin. (1) al aceluiași articol*, conducătorii organizației publice sunt subiecți ai declarării.

În această ordine de idei, conturându-se o bănuială rezonabilă privind încălcarea regimul juridic al conflictelor de interese manifestată prin aceea că, în perioada anilor 2014-2018, persoana supusă controlului a participat la luarea deciziilor, a emis și a semnat acte în privința persoanelor apropiate (fiica sa și nepoata), în corespundere cu prevederile *art. 31 din Legea nr. 132/2016* la 03.10.2019, inspectorul de integritate a emis procesul-verbal nr. 306/13 de inițiere a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese în privința persoanei supuse controlului.

Totodată, inspectorul de integritate notează că, în cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, persoanei supuse controlului i-au fost asigurate drepturile garantate de *art. 33 al Legii nr. 132/2016*, potrivit căruia, persoana supusă controlului [...] are dreptul să ia cunoștință de actele și de materialele dosarului, inclusiv sesizarea depersonalizată, să fie informată despre inițierea controlului, să fie asistată de un avocat sau de un reprezentant pe bază de mandat sau procură, să prezinte datele și informațiile pe care le consideră necesare, să fie informată cu privire la drepturile și obligațiile sale; să conteste, în condițiile legii, actul de constatare emis de către inspectorul de integritate.

În acest sens, la 08 octombrie 2019 persoana supusă controlului a recepționat scrisoarea nr. 04-13/2416 din 04.10.2019, conform avizului nr. DS2035720002AS, prin care a fost informat despre inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și despre drepturile sale.

Din analiza datelor, analizând perioada cronologică a funcției deținute și a actelor semnate în privința persoanelor apropiate în perioada anilor 2014-2018, precum și a reglementărilor legale aplicabile acestei perioade, inspectorul de integritate reține că, ca efect al angajării în funcția respectivă, persoana supusă controlului mai întâi de toate a devenit subiect al declarării averii și intereselor personale în sensul *art. 3 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la conflictul de interese nr. 16 din 15.02.2008 (Lege abrogată)* apoi, odată cu intrarea în vigoare a *Legii nr. 133/2016*, persoana supusă controlului, continuă să dețină calitatea de subiect al declarării. Această circumstanță denotă faptul că la caz, față de actele administrative/juridice emise și încheiate urmează a fi aplicate în consecutivitate prevederile ambelor legi enunțate, ținând cont de principiul aplicabilității legii în timp. Or, constatarea unei încălcări se stabilește conform legii în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

1) Materialul probator administrat

Analizând probele anexate la sesizare, rezultă că în perioada anilor 2014-2018, în calitate de director al IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, persoana supusă controlului a emis/semnat în privința persoanelor apropiate (fiica sa și nepoata), următoarele acte relevante controlului:

- 1. Ordinul nr. 185 P din 01.10.2014 cu privire la munca prin cumul în privința dnei [redacted] (fiica) la funcția de metodist;*
- 2. Ordinul nr. 183 P din 21.09.2018 cu privire la angajarea dnei [redacted] în calitate de educator;*
- 3. Procesul-verbal nr. ședinței Comisiei pentru stabilirea vechimii în muncă a angajatului IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, prin care s-a hotărât stabilirea vechimii în muncă a persoanei apropiate [redacted];*
- 4. Ordinul nr. 287 P din 28.12.2018 cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare în privința dnei [redacted];*
- 5. Procesul-verbal al ședinței Comisiei pentru stabilirea vechimii în muncă a angajatului IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău din 21.09.2018, prin care s-a hotărât stabilirea vechimii în muncă a persoanei apropiate [redacted] (nepoată);*
- 6. Ordinul nr. 264 P din 28.12.2018 cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare în privința dnei [redacted];*

7. *Acord suplimentar la Contractul individual de muncă nr. 16/18 din 28.12.2018, (în continuare - actele vizate).*

Așadar, în ordinea prescrisă de dispozițiile *art. 20, alin. (1), lit. a) - d), art. 32, alin. (3)-(5) și art. 37, alin. (2) din Legea nr. 132/2016*, precum și în temeiul *art. 22 și art. 85 din Codul Administrativ*, în scopul cercetării stării de fapt inspectorul de integritate a consultat datele Registrelor informaționale de stat, precum și a solicitat autorităților competente informații și documente necesare desfășurării controlului.

Consultând Registrul de stat al populației, la compartimentul ce vizează descendenți și membri de familie ai persoanei supuse controlului se atestă că, dna [REDACTED] (IDNP [REDACTED]) este fiica sa. La fel, din punctul de vedere depus de către persoana supusă controlului se confirmă faptul că, aceasta este în relație de rudenie pe linie colaterală cu dna [REDACTED], care este fiica surorii persoanei supuse controlului (nepoată din soră).

Așadar, potrivit *răspunsului* [REDACTED], înregistrat în cadrul Autorității la 25.09.2019 cu nr. 4425, s-a constatat că, doar la 22.07.2019 de către Direcția respectivă (în calitate de organ ierarhic superior) a fost înregistrată cererea persoanei supuse controlului cu privire la decartarea conflictului de interese rezultat din relația cu persoana apropiată (fiica - [REDACTED]), care activează în calitate de educator – metodist în aceeași instituție. Ca rezultat, la 31.07.2019 *prin Ordinul nr. 2117-P* respectiva Direcție a redistribuit sarcina de a semna acte în privința fiicei sale ([REDACTED]) unei alte persoane.

Conform *răspunsului* [REDACTED], înregistrat în cadrul Autorității la 06.03.2020 cu nr. 1455, au fost prezentate suplimentar următoarele documente:

- *Contractul individual de muncă nr. 12/14 din 02.10.2014* prin care persoana supusă controlului a angajat fiica sa ([REDACTED]) în calitate de metodist în cadrul IP Grădinița de copii nr. 67, sect. Ciocana, mun. Chișinău;

- *Contractul individual de muncă nr. 20/18 din 28.12.2018* prin care persoana supusă controlului a angajat fiica sa ([REDACTED]) în calitate de educator în cadrul IP Grădinița de copii nr. 67, sect. Ciocana, mun. Chișinău;

- *Regulamentul intern al IP creșei-Grădiniță nr. 67 aprobat prin Ordinul nr. 53 din 01.09.2017.*

Din informația prezentată suplimentar de către persoana supusă controlului s-a stabilit că, prin *Contractul individual de muncă nr. 16/18 din 21.09.2018*, persoana supusă controlului a angajat nepoata sa ([REDACTED]) în calitate de educator în cadrul IP Grădinița de copii nr. 67, sect. Ciocana, mun. Chișinău.

Subsidiar, în ordinea *art. 37 alin. (3) Legii nr. 132/2016*, se remarcă în cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al [...], al conflictelor de interese, [...], inspectorul de integritate are obligația de a invita persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.), motiv pentru care, la 26.03.2020 persoana supusă controlului a expediat prin intermediul poștei electronice **punctul de vedere** (înregistrat în cadrul Autorității la 27.03.2020 cu nr. 2239), prin care și-a argumentat poziția sa și asupra căruia inspectorul se expune *infra*.

2) *Aprecierea inspectorului de integritate*

Persoana supusă controlului a explicat în punctul de vedere că, anterior în 2013 a avut o interpelare pe aceeași întrebare ce ține de angajarea fiicei sale, completând că în consecință după evaluarea instituției de o comisie delegată de către DGETS ultimii au concluzionat că potrivit alin. (1), art. 43 al Constituției RM, orice persoană are dreptul la muncă și la libera alegere a muncii în condiții echitabile. Aceasta a mai adăugat că a fost prevenită că trebuie să o elibereze din funcție pe fiica sa să plece în altă instituție, însă considerând că a pregătit un cadru cu perspectivă, în iulie 2019 s-a adresat cu o cerere despre anunțarea situației create către DGETS mun. Chișinău, care de asemenea face parte din administrația publică locală și care și ca și Pretura sect. Ciocana se subordonează Primarului mun. Chișinău și Consiliului mun. Chișinău. Mai invocă și faptul că, nu

știa despre faptul că nepoata sa (fiica surorii mai mari) cade sub regimul juridic al conflictelor de interese, precum și că nu a avut nici un interes material cu excepția educării copiilor și asigurarea întregului proces de educare cu cadre educaționale.

Față de cele relatate *supra*, inspectorul de integritate consideră că, responsabilitatea de a se conforma prevederilor legii este o obligație a persoanei supuse controlului în calitate de subiect al declarării, care nu poate fi exclusă la dorință, iar explicația precum că: „[...] nu am știut că trebuia să fie anunțat organul administrației publice locale despre faptul că lucrez împreună cu fiica. Eu am înfirmat DGETS mun. Chișinău și am coordonat această angajare [...]”, va fi apreciată critic.

Totodată, referitor la expresia precum că: „[...] în iulie 2019 m-am adresat către DGETS mun. Chișinău cu o cerere anunțând despre situația creată, la care DGETS a examinat declarația mea cu referire la conflictul e interese cu fiica [...], care activează în calitate de metodist [...]”, inspectorul nu neagă faptul că persoana supusă controlului a încercat să-l soluționeze conflictul de interese rezultat cu din relația cu fiica sa, însă executarea acestora trebuie efectuată cu precauție și cu respectarea termenului și modalității stabilite de cadrul legal.

Mai mult ca atât, din explicațiile depuse în punctul de vedere se concluzionează că prin răspunsul DGEST, persoana supusă controlului recunoaște că i-au fost aduse la cunoștință prevederile și consecințele nerespectării Legii nr. 133/2016.

Totodată, afirmațiile invocate precum că: „[...] din lipsă de cadre didactice în septembrie 2018, am angajat în funcție de educator pe [redacted] (nepoata), fiica surorii mai mari. În luna septembrie 2019 m-am adresat către DGETS anunțând despre situația dată. Persoanele de gradul IV din câte știam nu cad sub regimul juridic al conflictelor de interese [...]”, nu reprezintă o scuză plauzibilă întru justificarea exonerării de răspundere generată de conflictele de interese abordate în prezenta speță (*nemo legem ignorare censetur*). În contextul în care relațiile sociale sunt guvernate de norme juridice, iar actele normative (în care sunt materializate normele juridice) indiferent de forța juridică și organul emitent, pentru asigurarea cunoașterii și opozabilității lor, se publică în corespundere cu art. 56 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative (anterior Legea cu privire la actele legislative), în Registrul de stat al actelor juridice, precum și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau, după caz, în monitoarele oficiale ale raioanelor, municipiilor și ale unităților teritoriale autonome cu statut juridic special ori în Registrul actelor locale, prezumându-se cunoașterea de către toți destinatarii a legii a regulilor de conduită impuse, informația fiind accesibilă publicului.

În consecință, nimeni nu poate fi considerat că nu cunoaște legea, *adagiu latin* ce exprimă principiul potrivit căruia se prezumă că toată lumea cunoaște legea și nimeni nu poate fi apărat de răspundere invocând necunoașterea prevederilor ei; eroarea de drept nu exonerează de răspundere. Cunoașterea și respectarea legilor este o îndatorire primordială a tuturor cetățenilor, înscrisă în Constituție. Cunoașterea și respectarea legii definesc atitudinea civică, comportamentul etic, grija față de valorile sociale, apărute și promovate prin actele normative, față de interesele fundamentale ale întăririi și dezvoltării societății. Legile și celelalte acte normative sunt aduse la cunoștința cetățenilor prin publicarea lor în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Prin urmare, reieșind din punctul de vedere și materialele prezentate de persoana supusă controlului, inspectorul constată că persoana supusă controlului (deținând funcția de director al IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău) în perioada anului 2018, a admis **conflicte de interese reale**, situații pe care nu le-a informat și declarat în mod corespunzător, precum și nu le-a soluționat în termenii impuși de legislația incidentă fiecărui conflict în parte.

La caz este important de a nota că, Ordinul nr. 185 P cu privire la munca prin cumul în privința dnei [redacted] și Contractul individual de muncă nr. 12/14 din 02.10.2014 cu privire la angajarea fiicei sale ([redacted]) în calitate de metodist în cadrul IP Grădinița de copii nr. 67, sect. Ciocana, mun. Chișinău, vor fi raportate la acțiuni care cad sub incidența Legii nr. 16/2008 cu privire la conflictul de interese care, a fost abrogată odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 133/2016.

Potrivit art. 9 din Legea cu privire la conflictul de interese nr. 16 din 15.02.2008: „(1) Persoana prevăzută la art. 3 urma de a informa imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data

constatării, în scris, șeful ierarhic sau organul ierarhic superior despre: a) interesul, al său ori al persoanelor apropiate, legat de decizia pe care trebuie să o ia personal sau la luarea căreia trebuie să participe, ori de acțiunea pe care trebuie să o întreprindă în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu.”, iar art. 11 din aceeași Lege menționa că: „, *Tratarea conflictului de interese se exprimă prin cerințele ce se înaintează persoanelor prevăzute la art.3 de a accepta responsabilitatea pentru identificarea intereselor lor personale, care ar putea intra sau sînt în conflict cu îndatoririle lor oficiale, precum și prin cerințele ce se înaintează acestor persoane și organizațiilor publice de a lua măsuri pentru soluționarea pozitivă a conflictului de interese. (2) Soluționarea conflictului de interese se efectuează prin examinarea situației de conflict de interese, prin determinarea și aplicarea soluției adecvate pentru soluționarea pozitivă a conflictului de interese. (3) Tratarea și soluționarea conflictului de interese se efectuează de către persoana prevăzută la art. 3 și de către conducătorul organizației publice. (4) Decizia privind soluționarea conflictului de interese se ia de către conducătorul organizației publice.*

Prin urmare, inspectorul de integritate va ține cont că de fapt, actele enunțate au fost emise/semnate în situație de conflict de interese, pe care persoana supusă controlului nu le-a declarat, nu le-a tratat și nu le-a soluționat corespunzător, prin ce a admis în acea perioadă încălcarea prevederilor art. 9 alin. (2) și art. 11 din Legea cu privire la conflictul de interese nr. 16 din 15.02.2008.

Cât privește actele administrative și juridice semnate/încheiate în privința fiicei și nepoatei, în cadrul controlului s-a stabilit că dna [REDACTED] și [REDACTED], sînt persoane apropiate atît în sensul Legii cu privire la conflictul de interese nr. 16 din 15.02.2008, cât și în sensul Legii nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale. Potrivit alin. (1), art. 45 din Codul Familiei al Republicii Moldova, rudenia este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun, iar interesul personal se manifestă prin faptul că acțiunile persoanei supuse controlului vizează direct persoanele apropiate, care, în consecință au beneficiat de foloase atît materiale (salarii, alte plăți), precum și foloase nemateriale (loc de muncă, avansare, mărirea stagiului de muncă și cotizare, etc.).

Or, revenind la legislația în vigoare se remarcă că, potrivit art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

- conflict de interese reprezintă situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

- interes personal este orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

- persoană apropiată este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

În motivare, inspectorul reține că reieșind din relația cu persoanele apropiate, persoana supusă controlului era obligată să întreprindă acțiunile impuse de legislația în vigoare funcției pe care aceasta o deține, întru declararea în termen și soluționarea prin abținere a conflictelor de interese în care s-a aflat.

Conform art. 12, alin. (3) din Legea nr. 133/2016: „**conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial**

și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică”.

Potrivit art. 12, alin. (4), lit. (a) și (b) din Legea nr. 133/2016, persoana supusă controlului exercitând funcția de director al IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, era obligată să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află și să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese.

În același context, conform art. 12, alin. (5) al Legii nr. 132/2016, informarea despre apariția unui *conflict de interese real* se va face până la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică. Potrivit art. 14, alin. (2) din Legea nr. 133/2016, soluționarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situației de conflict și prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului de către conducătorul organizației, Autoritatea Națională de Integritate. Conform art. 14, alin. (3) din Legea nr. 132/2016, până la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării, persoanei supuse controlului îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii. Or, implicarea în procesul de luare a deciziilor, de emitere și semnare a actelor administrative/juridice sus enunțate, atrag după sine consumarea conflictului de interese.

În conformitate cu art. 12, alin. (10) din Legea nr. 132/2016, conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

Ca urmare, unica conduită legală a persoanei supuse controlului era să informeze imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, în scris, organul ierarhic superior, precum că este afectată de conflict de interese reale, generat din relația cu persoanele apropiate.

Deși la **22.07.2019**, persoana supusă controlului a declarat conflictul de interese rezultat din relația cu fiica sa, inspectorul menționează că acest fapt nu exclude răspunderea acesteia, deoarece intenția de a încerca să-și soluționeze conflictul de interese a fost manifestată peste termenul stabilit de lege. Mai mult ca atât, aceasta nu a informat și nu a declarat în modul stabilit Autorității despre situațiile de conflicte de interese în care s-a aflat.

În consecință, persoana supusă controlului a ignorat obligația legală de a declara conflictul de interese real și de a soluționa corespunzător și la timp conflictul de interese, precum și nu s-a abținut de la consemnarea **actelor vizate supra**, contrar obligației impuse de art. 12 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 132/2016.

Subsidiar se reține că, conform art. 20 alin. (1) lit. a) din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014, învățământul general cuprinde educația timpurie, iar potrivit art. 23 alin. (3) din același Cod, educația timpurie se desfășoară în creșe, grădinițe, centre comunitare de educație timpurie sau în alte instituții care prestează servicii în conformitate cu standardele educaționale de stat. Fiind conducător al organizației publice, în conformitate cu alin. (1), art. 21 din Codul Educației, instituțiile publice de educație timpurie și de învățământ extrașcolar (de nivel local) sunt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi. Potrivit lit. b), alin. (1) al art. 135 din Codul Educației, personalul didactic (în educația timpurie), științifico-didactic, științific și de conducere are obligația să respecte deontologia profesională, iar alin. (5) al aceluiași articol menționează că nerespectarea prevederilor alin. (1)–(4) constituie abatere disciplinară și se sancționează conform legislației în vigoare. La fel, alin. (8) al aceluiași articol stipulează că, nerespectarea de către cadrele didactice sau cadrele de conducere

din învățământul general și din cel profesional tehnic a prevederilor Codului de etică a cadrului didactic constituie o încălcare gravă a disciplinei de muncă și a statutului instituției de învățământ și se sancționează în conformitate cu prevederile acestuia.

Așadar, *alin. (1) al art. 50 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014* precizează că, personalul de conducere al instituției de învățământ general se compune din director și directori adjuncți, iar *lit. b), alin. (6) din același articol*, stipulează că: „Directorul instituției de învățământ general poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea contractului individual de muncă, în condițiile și temeiurile prevăzute de legislația muncii, precum și în cazul nerespectării deontologiei profesionale”.

Totodată, *lit. d), alin. (3) al pct. 9 al Codului de Etică* prevede că cadrele de conducere vor respecta și aplica următoarele norme de conduită managerială privind desfășurarea de activități anticorupție: identificarea, soluționarea situațiilor de conflict de interese și sancționarea angajaților care nu-și declară conflictele de interese.

Mai mult ca atât, prin acțiunile sale persoana supusă controlului a încălcat și *prevederile art. 14 din Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017*. Potrivit *art. 3 din Legea integrității nr. 82/2017*, persoana supusă controlului prin funcția ocupată, deține și calitatea de agent public care, în conformitate cu *art. 14, alin. (2), lit. a)-b) din aceeași lege*, avea obligația: *„să declare în scris, în termen de 3 zile, organul ierarhic superior despre conflictele de interese reale apărute în cadrul activității sale profesionale, explicînd natura conflictelor de interese și cum acestea influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a atribuțiilor sale precum și să evite consumarea conflictelor de interese prin abținere de la exercitarea atribuțiilor sale în măsura în care acestea sînt amenințate de conflicte de interese, pînă la soluționarea acestora”.*

Concluzii

În urma examinării materialelor acumulate, a punctului de vedere și a prevederilor legale ce guvernează speța, inspectorul de integritate concluzionează că încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către persoana supusă controlului, în calitate de director al IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, a fost demonstrată pe deplin, ori actele indicate *supra*, vizează persoane apropiate, care, în consecință au beneficiat de foloase atât materiale (salarii, alte plăți), precum și foloase nemateriale (loc de muncă, avansare, mărirea stagiului de muncă și cotizare, etc.), fapt ce denotă interesul personal al persoanei supuse controlului.

Potrivit prevederilor *art. 23, alin. (4) al Legii nr. 133/2016*: „fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză”.

Conform *art. 39 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 132/2016*: „Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămîne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese. Prin derogare de la dispozițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunea disciplinară este aplicată în termen de 6 luni de la data la care rămîne definitiv actul de constatare sau de la data la care expiră termenul de contestare, în cazul în care actul de constatare al inspectorului de integritate nu a fost contestat”.

Concluzionând cele constatate în cadrul controlului, constatând în speță încălcarea regimul juridic al conflictelor de interese, conducându-se de prevederile *art. 19 lit. b) și lit. f), art. 35, art.*

36, art. 38 alin. (1) lit. a), art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016, art. 23 alin. (4), alin. (6)-(8) din Legea nr. 133/2016, inspectorul de integritate, -

DECIDE:

1) Se constată că dna Dicusar Vera, director al IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin:

a) nedeclararea în termen a conflictelor de interese;
b) nesoluționarea prin abținere a conflictelor de interese reale, prin emiterea/semnarea/incheierea actelor administrative/juridice, care vizează persoanele apropiate, după cum urmează:

- Ordinul nr. 183 P din 21.09.2018 cu privire la angajarea dnei [REDACTED] în calitate de educator;

- Ordinul nr. 287 P din 28.12.2018 cu privire la atribuirea trepte, clasei și coeficientului de salarizare în privința dnei [REDACTED];

- Procesul-verbal nr. ședinței Comisiei pentru stabilirea vechimii în muncă a angajatului IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău, prin care s-a hotărât stabilirea vechimii în muncă a persoanei apropiate [REDACTED];

- Contractul individual de muncă nr. 20/18 din 28.12.2018 prin care persoana supusă controlului a angajat fiica sa ([REDACTED]) în calitate de educator în cadrul IP Grădinița de copii nr. 67, sect. Ciocana, mun. Chișinău;

- Contractul individual de muncă nr. 16/18 din 21.09.2018 prin care persoana supusă controlului a angajat nepoata sa (fiica surorii – [REDACTED]) în calitate de educator în cadrul IP Grădinița de copii nr. 67, sect. Ciocana, mun. Chișinău;

- Ordinul nr. 264 P din 28.12.2018 cu privire la atribuirea trepte, clasei și coeficientului de salarizare în privința dnei [REDACTED];

- Procesul-verbal al ședinței Comisiei pentru stabilirea vechimii în muncă a angajatului IP Grădinița de copii nr. 67 din sectorul Ciocana mun. Chișinău din 21.09.2018, prin care s-a hotărât stabilirea vechimii în muncă a persoanei apropiate [REDACTED];

- Acord suplimentar la Contractul individual de muncă nr. 16/18 din 28.12.2018, fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese.

2) Se sesizează organul ierarhic superior, în termen de 5 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea încetării raporturilor de muncă cu dna Dicusar Vera.

3) Se aduce la cunoștința dnei Dicusar Vera actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta în termen de 15 zile de la primirea acestuia, în instanța de contencios administrativ.

**Inspector de integritate
al Inspectoratului de Integritate**

Olga VIZITIU